

PRACE NAUKOWE

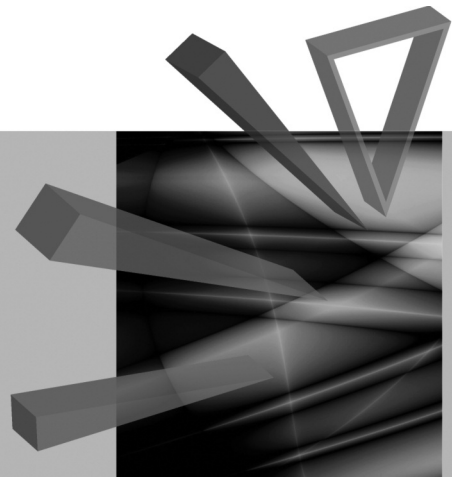
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

227

Polityka spójności w okresie 2014–2020 a rozwój regionów Europy

pod redakcją

Ewy Pancer-Cybulskiej

Ewy Szostak

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Recenzenci: Stanisław Ciok, Andrzej Rączaszek

Redaktor Wydawnictwa: Agnieszka Flasińska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl> oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-151-5

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9

Część 1. Polityka spójności w Polsce w kontekście wyzwań rozwojowych

Marek W. Kozak: Polska polityka spójności – wyzwania	13
Stanisław Korenik: Region ekonomiczny wobec nowych wyzwań	25
Krystian Heffner, Piotr Gibas: Regiony słabiej rozwinięte a efekty polityki spójności w Polsce	36
Magdalena Pronobis: Polityka regionalna Unii Europejskiej: źródła nieefektywności	53
Urszula Kalina-Prasznic: Systemy emerytalne a spójność społeczna	65
Małgorzata Rogowska: Znaczenie kultury w polityce spójności UE	75
Danuta Legucka: Determinanty rozwoju obszarów wiejskich a polityka spójności Unii Europejskiej	84
Monika Słupińska: Regiony w europejskiej polityce spójności w okresie 2014–2020	96
Alicja Zakrzewska-Półtorak: Możliwości poprawy skuteczności administracji publicznej w kontekście założeń polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2014–2020	107
Ewa Szostak: Polityka innowacyjna w Polsce wobec wyzwań strategii <i>Europa 2020</i>	117

Część 2. Polityka spójności w doświadczeniach polskich regionów

Barbara Kryk, Beata Skubiak: Współczesny paradygmat rozwoju i realizacja polityki strukturalnej w regionie zachodniopomorskim w latach 2004–2008	131
Joanna Kenc: Rozwój współpracy partnerskiej miast Dolnego Śląska	143
Iwona Kukulak-Dolata: Analiza potencjału integracji cyfrowej mazowieckich instytucji samorządowych	154
Wioletta Czemieli-Grzybowska: Wsparcie rozwoju eksportu przedsiębiorstw w województwie podlaskim w ramach polityki spójności	163
Alicja Małgorzata Graczyk: Realizacja celów polityki spójności na przykładzie rozwoju morskich farm wiatrowych w Polsce	174
Andrzej Graczyk: Ekonomiczne problemy wykorzystania energii w budynkach użyteczności publicznej	182
Dorota Rynio: Polityka spójności a nowy paradygmat polityki regionalnej w Polsce	192

Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Zróżnicowanie powiatów w Polsce w zakresie poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego.....	202
Anna Nowak: Rola rolnictwa jako integralnego elementu rozwoju polskich regionów	212
Wiesława Lizińska, Roman Kisiel, Lucyna Szczebiot-Knoblach: Uwarunkowania rozwoju Specjalnych Stref Ekonomicznych w Polsce i jego perspektywy	223
Maria Bucka: Funkcjonowanie polskich przedsiębiorstw w okresie spowolnienia gospodarczego w Polsce	233

Summaries

Part 1. Cohesion Policy in Poland in the context of development challenges

Marek W. Kozak: Polish cohesion policy – challenges ahead.....	24
Stanisław Korenik: Economic region towards new challenges	35
Krystian Heffner, Piotr Gibas: Lesser developed regions and cohesion policy effects in Poland.....	52
Magdalena Pronobis: Regional Policy of the European Union: sources of ineffectiveness	64
Urszula Kalina-Prasznic: Pension systems and social cohesion.....	74
Małgorzata Rogowska: The importance of culture in the EU cohesion policy	83
Danuta Legucka: Determinants of rural development and the European Union cohesion policy	95
Monika Słupińska: Regions in European cohesion policy during the period 2014-2020	106
Alicja Zakrzewska-Półtorak: Opportunities to improve the effectiveness of public administration in the context of EU cohesion policy 2014-2020	116
Ewa Szostak: Innovation policy in Poland towards the challenge of <i>Europe 2020</i> Strategy	127

Part 2. Cohesion Policy in Polish regions experience

Barbara Kryk, Beata Skubiak: Modern paradigm of development and implementation of structural policies in the West Pomeranian region in the years 2004–2008.....	142
Joanna Kenc: The development of town twinning cooperation in Lower Silesia.....	153
Iwona Kukulak-Dolata: Analysis of the digital integration potential of the Mazowieckie local government institutions	162
Wioletta Czemieli-Grzybowska: Support of export development of businesses in Podlaskie voivodeship in the cohesion policy.....	173

Alicja Małgorzata Graczyk: Cohesion policy accomplishment based on offshore wind farms development in Poland	181
Andrzej Graczyk: Economic problems of energy use in public service buildings.....	191
Dorota Rynio: Cohesion Policy and a new paradigm of regional policy in Poland	201
Anna Wojewódzka-Wiewiórska: Districts division in Poland in terms of the socio-economic development level.....	211
Anna Nowak: The role of agriculture as an integral element of Polish regions development.....	222
Wiesława Lizińska, Roman Kisiel, Lucyna Szczebiot-Knoblach: Conditions for the development of special economic zones in Poland and its perspective	232
Maria Bucka: Behavior of Polish enterprises during economic slowdown in Poland	241

Alicja Małgorzata Graczyk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

REALIZACJA CELÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI NA PRZYKŁADZIE ROZWOJU MORSKICH FARM WIATROWYCH W POLSCE

Streszczenie: Ukazanie możliwości realizacji celów polityki spójności dzięki rozwojowi energetyki wiatrowej *offshore* stanowi cel niniejszego referatu. Wstęp traktuje o celach nowej polityki spójności 2014–2020, jednym z nich są zmiany klimatu i energia. W drugiej części autorka skupia się na konwergencji, w trzeciej – na podniesieniu konkurencyjności regionów i zatrudnienia. W części czwartej przedstawiono europejską współpracę terytorialną. Morska energetyka wiatrowa odgrywa kluczową rolę w polityce energetycznej UE, ponieważ posiada wystarczający potencjał do spełnienia ambitnych wymogów co do energii i klimatu. Głównym wnioskiem referatu jest to, że rozwój morskiej energetyki wiatrowej jest zgodny z celami polityki spójności.

Słowa kluczowe: polityka spójności, morska energetyka wiatrowa, rozwój.

1. Wstęp

Pośród celów polityki spójności przewidzianych do realizacji na lata 2014–2020 znajdują się zmiany klimatu i energia. Dotyczą one ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r. (lub nawet o 30%, jeśli warunki będą sprzyjające), wzrostu efektywności energetycznej o 20% oraz wzrostu energii ze źródeł odnawialnych do 20% w ogólnym zużyciu energii (w Polsce do 15%)¹. Cele te podkreślone zostały w kluczowym dokumencie dla nowej polityki spójności po 2013 r. pt.: *AER Recommendations on the future of Cohesion Policy post-2013*², gdzie zawarte są postulaty wsparcia rozwoju zielonej energii i innowacji. W ramach realizacji polityki spójności wspierane są inwestycje dotyczące zrównoważonego rozwoju, nowych technologii, inteligentnej infrastruktury energetycznej oraz energii

¹ Komunikat Komisji *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komisja Europejska, Bruksela, 3.3.2010 KOM (2010) 2020 wersja ostateczna, s. 12.

² *AER Recommendations on the future of Cohesion Policy post-2013. Towards a territorially-based policy for all Europeans?*, Assembly of European Regions, 26 November 2011, http://www.aer.eu/fileadmin/user_upload/MainIssues/CohesionRegionalPolicy/2009/AER-CohesionRecommendations-Nov-2009-EN.pdf, s. 7.

ze źródeł odnawialnych i podnoszące efektywność energetyczną. Wszystkie te warunki spełniają inwestycje w morskie parki wiatrowe (*offshore*).

Udział energii odnawialnej w koszyku energetycznym UE wzrósł do ok. 10% końcowego zużycia energii brutto w 2008 r. Rok później 62% mocy wytwórczej energii elektrycznej zainstalowanej w UE opierało się na odnawialnych źródłach energii, głównie właśnie na energii wiatrowej i słonecznej. Niestety wg wskaźnika „Renewable Energy Attractiveness Index”³ z 2010 r. jako najlepsze miejsca do inwestowania w energię odnawialną wymienia się obecnie USA i Chiny⁴. Polska jako kraj o korzystnych warunkach wiatrowych, zbliżonych do światowego lidera w tej dziedzinie – Niemiec, może przyczynić się do utrzymania pozycji UE w tym sektorze.

Według Bloomberg New Energy Finance⁵ parki wiatrowe w 2016 r. staną się w pełni konkurencyjne i będą wytwarzać taką samą ilość energii elektrycznej jak elektrownie konwencjonalne. Oszacowano, że na skutek ekonomii skali oraz wydajności łańcucha dostaw, która wydatnie zmniejsza koszty, wytwarzanie prądu w turbinach wiatrowych charakteryzuje się tzw. 7% „krzywą doświadczenia” – czyli 7% spadkiem kosztów dla każdego podwojenia mocy zainstalowanej. Jednocześnie ze spadkiem kosztów turbin wiatrowych ciągle zwiększała się wartość współczynnika wykorzystania mocy. Osiągnięcie to spowodowane było długofalowym przejściem na korzystanie z większych i wyższych turbin wiatrowych, lepszymi rozwiązaniami aerodynamicznymi, nowocześniejszymi systemami sterowania i przekładni oraz lepszej efektywności wytwarzania energii elektrycznej. Innowacje zwiększyły współczynniki wykorzystania mocy do poziomu 34%, czyli o 13% w okresie ostatnich 27 lat⁶. W tym samym czasie realne koszty eksploatacji, konserwacji farm oraz koszty zakupu uległy zmniejszeniu (rys. 1).

Zgodnie z przewidywaniami Ministerstwa Gospodarki, w ciągu najbliższych 8–10 lat mogą powstać pierwsze farmy wiatrowe na Morzu Bałtyckim. Już *Biała księga*⁷ wskazała na duże możliwości wykorzystania morskich farm wiatrowych dzięki większym prędkościom wiatru na morzu niż na lądzie. Prognozowano wtedy, że do 2010 r. powinno być zainstalowanych 10 000 MW w morskich farmach wiatrowych w Europie na terenach o trudnym dostępie do sieci, na wyspach i słabo zaludnionych obszarach. Obecnie w Europie zainstalowanych jest ponad 84,278 GW

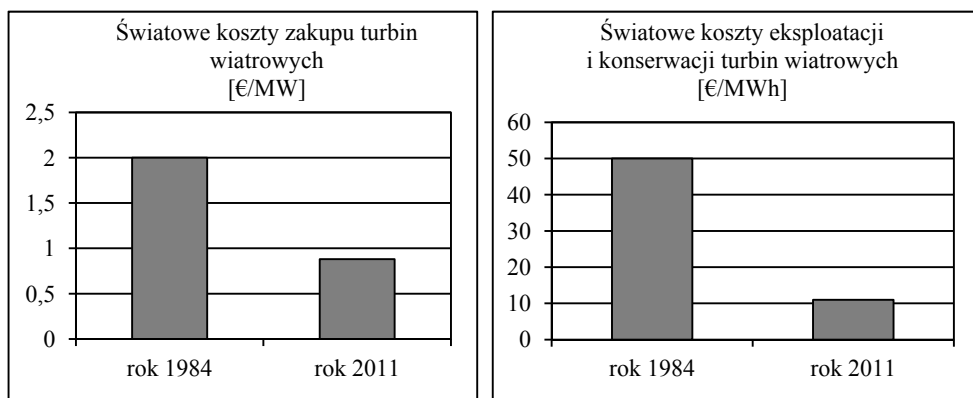
³ Wydanie z 26 sierpnia 2010 r.

⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Energia 2020 strategia na rzecz konkurencyjnego, zrównoważonego i bezpiecznego sektora energetycznego*, Komisja Europejska, Bruksela, dnia 10.11.2010, KOM(2010) 639 wersja ostateczna, SEK(2010) 1346.

⁵ *Global Trends in Renewable Energy Investment 2011*, Bloomberg Energy Finance, Frankfurt School UNEP Collaborating Centre for Climate & Sustainable Energy Finance, United Nations Environment Programme, s. 25–30.

⁶ Tamże.

⁷ *Biała księga Komisji Europejskiej „Energia dla przyszłości: Odnawialne źródła energii”*. Streszczenie przygotowane przez Europejskie Centrum Energii Odnawialnej dla Państw Regionu Morza Bałtyckiego (EC BREC/IBMER), Warszawa, luty–marzec 1998, „EkoFinanse” 1999, nr 3.

Rys. 1. Światowe realne koszty zakupu oraz eksploatacji i konserwacji turbin wiatrowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: *Global Trends...*, s. 25–30.

mocy w farmach wiatrowych, w tym 2,946 GW w farmach *offshore*. W 2010 r. zainstalowano 883 MW nowych mocy *offshore*⁸.

Trzema najistotniejszymi celami polityki spójności, też po 2013 r., są⁹: konwergencja, podniesienie konkurencyjności regionów i zatrudnienia oraz europejska współpraca terytorialna. Ukazanie możliwości realizacji tych celów dzięki rozwojowi energetyki wiatrowej *offshore* stanowi przedmiot rozważań niniejszego referatu. Trzy główne części artykułu zawierają analizę i propozycje realizacji tych celów w warunkach polskiego sektora energetyki wiatrowej, gdzie jego przedstawiciele mają szanse na skorzystanie ze wsparcia finansowego funduszy unijnych.

2. Konwergencja (spójność)

Unia Europejska wspiera rozwój infrastruktury oraz potencjału gospodarczego i ludzkiego najbardziej ubogich regionów (prawie 82% wszystkich wydatków w ramach funduszy strukturalnych¹⁰). Obszar Polski został zaklasyfikowany w całości do realizacji tego celu. Inwestorzy lub inni uczestnicy rynku morskiej energetyki wiatrowej mogą korzystać ze wsparcia finansowego Programu Infrastruktura i Środowisko. W Polsce obecnie nie ma ani jednej turbiny zainstalowanej na Bałtyku. Moc zainstalowana lądowych parków wiatrowych (*onshore*) w porównaniu do liderów jest ułamkowa. Możliwość zagospodarowania energii wiatru na Morzu Bałtyckim w Polsce zależy od istnienia odpowiedniej infrastruktury morskiej. Konieczna jest budowa transgranicznych systemów przesyłu energii z wykorzystaniem morskich

⁸ *Wind in Power: 2010 European statistics. February 2011*, EWEA, http://ewea.org/fileadmin/ewea_documents/documents/statistics/EWEA_Annual_Statistics_2010.pdf, s. 4–10.

⁹ *Cele polityki spójności*, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/CelePolitykiSpojnosci.aspx>.

¹⁰ Tamże.

sieci kablowych. W celu rozwiązania problemu przesyłu energii na obszarze południowego Bałtyku powołano konsorcjum „Polskie Sieci Morskie”, w którego skład wchodzi firmy z branży energetyki odnawialnej oraz projektowania i realizacji sieci wysokich napięć: AOS sp. z o.o. Oddział w Gdańsku, ENERGOPROJEKT Kraków SA oraz ELTEL Networks SA z Olsztyna. Działania zbiorowe na rzecz projektu prowadzone są we współpracy z Instytutem Morskim, Instytutem Energetyki Odnawialnej z Warszawy oraz Fundacją na rzecz Wspierania Energetyki Odnawialnej z Warszawy¹¹. Stworzenie morskiego systemu elektroenergetycznego umożliwi współpracę tego systemu z Krajowym Systemem Energetycznym, a także przesył energii do sieci europejskich. Przyczyni się to do osiągnięcia bezpieczeństwa energetycznego w skali regionalnej dzięki systemowi Baltic Grid – transbałtyckiemu transferowi energii elektrycznej.

Polska posiada odpowiedni potencjał gospodarczy i ludzki, by móc rozpocząć budowę morskich parków wiatrowych, trzeba go jednak wykorzystać. Współpraca instytucji, organizacji i przedsiębiorstw oraz realizacja projektu Polskich Sieci Morskich jest szansą na udział Polski w projektach wspierających rozwój morskich farm wiatrowych na arenie międzynarodowej, np. OffshoreGrid. Niektóre polskie firmy, np. Spomasz-Żary, która jest wiodącym producentem konstrukcji stalowych, w tym instalacji typu *offshore*, są już dobrze znane na rynku europejskim. Spomasz uczestniczył w realizacji morskich farm wiatrowych u wybrzeży Belgii, Holandii, Wielkiej Brytanii. Inne wiodące przedsiębiorstwa w branży *offshore* to: Spółka KK-Electronic ze Szczecina produkująca systemy sterowania, LM-Glassfiber z Goleniowa – jeden z kluczowych producentów skrzydeł do turbin wiatrowych¹². Polska dysponuje niezagospodarowanym potencjałem przemysłowym w branży stoczniowej, hutniczej czy budowlanej. Pracownicy Stoczni Gdańskiej SA mogliby uczestniczyć w projektach inżynierskich związanych z rozwojem farm wiatrowych (ok. 8,5 tys. zwolnionych pracowników) i korzystać z doświadczeń duńskich czy brytyjskich. Możliwe jest stworzenie i rozwój łańcucha dostaw podzespołów dla energetyki *offshore*.

3. Podniesienie konkurencyjności regionów i zatrudnienia

Ten cel polityki spójności wiąże się ze wspieraniem innowacji, badań naukowych, zrównoważonego rozwoju oraz szkolenia zawodowego w mniej rozwiniętych regionach (prawie 16% wszystkich wydatków w ramach funduszy strukturalnych). W ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka finansowana jest szeroko rozumiana innowacyjność (w skali kraju lub na poziomie międzynarodowym). W ramach POIG wsparcie mogą otrzymać firmy, instytucje otoczenia biznesu oraz

¹¹ B. Gutkowski, J. Sawicki, *Polskie Sieci Morskie. Założenia koncepcyjne przesyłowej podmorskiej sieci elektroenergetycznej w polskich obszarach morskich*, Gdańsk, 23 listopada 2009, <http://archiwum.komunalny.home.pl/>, s. 6.

¹² G. Wiśniewski, K. Michałowska-Knap, P. Dziamski, P. Regulski, *Gospodarcze i społeczne aspekty rozwoju morskiej energetyki wiatrowej w Polsce*, Instytut Energetyki Odnawialnej EC BREC, Warszawa, maj 2010, s. 20.

jednostki naukowe, które chcą pomóc przedsiębiorcom we wdrażaniu najnowszych rozwiązań technologicznych.

W Polsce stopniowo rozwija się rynek elektrowni wiatrowych, generując nowe miejsca pracy i wprowadzając innowacyjne produkty i rozwiązania. Powstają fabryki łopat, wież, stocznie budujące statki do transportu elementów turbin. Zakładane są firmy zajmujące się budową, utrzymaniem i monitoringiem, transportem farm oraz firmy doradcze prowadzące inwestora przez cały proces inwestycyjny. Budowane są statki transportery służące do przewożenia elementów morskich farm wiatrowych. Popieranie inwestycji w morskie farmy wiatrowe stymuluje rozwój przedsiębiorczości, czym podnosi konkurencyjność regionu. Szacuje się, że do 2020 r. zostałyby utworzonych 8 tys. miejsc pracy we wszystkich sektorach związanych z rozwojem morskich farm wiatrowych w kraju¹³. Istnieją też ogromne możliwości stworzenia miejsc pracy w wielu branżach, gdzie dokonywano masowych redukcji etatów lub zwolnień czy likwidacji zakładów. Potencjalni pracodawcy mogą zorganizować szkolenia wspierane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL).

Rozwój morskich farm wiatrowych, jako że służy poprawie i ochronie środowiska, zdrowia i jakości życia może być finansowany z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Program wymaga, aby projekty posiadały duży obszar realizacji, w tym przypadku jest to region Morza Bałtyckiego. Dbłość o zasoby środowiska przyrodniczego jest nieodzownym elementem zrównoważonego rozwoju. Płaszczyzny zrównoważonego rozwoju morskiej energetyki wiatrowej wiążą się z niskim poziomem antropopresji w porównaniu do innych technologii pozyskania energii, najniższymi kosztami produkcji energii elektrycznej w Europie do 2020 r., najkrótszym okresem budowy spośród technologii energetyki odnawialnej¹⁴, redukcją emisji CO₂ na poziomie 12 mln euro na rok w 2020 r.¹⁵ Podniesienie konkurencyjności regionu bałtyckiego wiąże się z poprawą jakości życia mieszkańców dzięki finansowemu wsparciu ze strony inwestora na rzecz nadmorskich gmin, obniżeniu zewnętrznych kosztów zdrowotnych, zniwelowaniu barier natury krajobrazowej – farmy morskie są oddalone o kilka, a nawet kilkanaście km od linii brzegowej i są słabo widoczne lub wcale nie są widoczne z brzegu, co likwiduje protesty społeczności lokalnej, w przeciwieństwie do parków lądowych.

4. Europejska współpraca terytorialna

Realizacja tego celu polega na wspieraniu, promocji i wdrażaniu wspólnych projektów o charakterze międzynarodowym na terytorium całej Unii Europejskiej. Opiera się zatem na współpracy transgranicznej i międzynarodowej. Kanon tej współpracy

¹³ Tamże, s. 33.

¹⁴ Tamże, s. 9.

¹⁵ Przy założeniu, że redukcja wyniesie 0,6 mln t w 2020 r., a uśredniona cena rynkowa redukcji emisji CO₂ będzie na poziomie 20 euro/t w 2020 r. i 30 euro/t w 2020 r.

zapisano w *Europejskiej karcie regionów granicznych* uchwalonej przez Radę Europy 19 listopada 1981 r. Dotyczy ona szeroko pojętej pomocy instytucji i organizacji międzynarodowych, centralnych krajowych w realizacji przez społeczności regionalne, lokalne celów współpracy transgranicznej¹⁶. Jest to narzędzie bardzo istotne z punktu widzenia rozwoju morskiej energetyki wiatrowej. Dzięki niemu można nie tylko przenosić doświadczenia i transferować wiedzę do krajów, takich jak Polska, gdzie rozwój *offshore* dopiero się zaczyna, z krajów, które są liderami w tym sektorze (Wielka Brytania), ale także wypracowywać rozwiązania optymalne dla specyfiki danego regionu, np. Morza Bałtyckiego.

Cel ten nierozzerwalnie wiąże się ze wspólnymi wdrożeniami projektów, takich jak Projekt *POWER, Morska energetyka wiatrowa w regionie południowego Bałtyku (South Baltic Offshore Wind Energy Regions – SOUTH BALTIC OFFER)* oraz *Energetyka wiatrowa w regionie Morza Bałtyckiego – rozwinięcie (Wind Energy in the Baltic Sea Region – the extension (WEBSR 2))*. Projekty te angażują różne kraje członkowskie UE i dotyczą realizacji celów polityki ekologicznej i energetycznej Wspólnoty. Ich słuszność i zasadność określa większa skuteczność działań zbiorowych transnarodowych na rzecz ochrony środowiska niż działania podejmowane indywidualnie. Polska mogłaby dzięki udziałowi w konsorcjum projektowym uzyskać dofinansowanie UE. Projekty dotyczące rozwoju morskich farm wiatrowych w ramach polityki spójności mogą być finansowane z programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, czyli programów współpracy transgranicznej i współpracy transnarodowej. Programy współpracy transgranicznej oferują możliwości finansowania inicjatyw gospodarczych zgłaszanych przez podmioty, które znajdują się na terenie blisko granicy z danym państwem (dla tego typu projektów może to być województwo zachodniopomorskie i Meklemburgia Pomorze Przednie/Brandenburgia lub Polska i Litwa czy Południowy Bałtyk). Programy współpracy transnarodowej obejmują region Morza Bałtyckiego oraz Europę Środkową. Oferują one możliwość realizacji projektów dotyczących ochrony środowiska czy promowania rozwoju gospodarki o charakterze nieinwestycyjnym, polegających na np. tworzeniu sieci współpracy, wymianie doświadczeń czy opracowywaniu i wdrażaniu strategii, przygotowaniu dokumentów niezbędnych do realizacji inwestycji o znaczeniu ponadnarodowym¹⁷.

Przykładem międzynarodowej współpracy w zakresie budowy morskich farm wiatrowych jest projekt budowy przez Niemcy, Danię i Szwecję 3 farm wiatrowych Kriegers Flak. Państwa te pozyskały 150 mln euro w ramach europejskiego programu naprawy gospodarczej (EERP), który przewiduje wykorzystanie ok. 5 mld euro w latach 2009–2010 na inwestycje w energetyce¹⁸.

¹⁶ T. Borys (red.), *Wskaźniki ekorozwoju*, Ekonomia i Środowisko, Białystok 1999, s. 86.

¹⁷ *Programy operacyjne*, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Programy.aspx>.

¹⁸ B. Gutkowski, J. Sawicki, wyd. cyt., s. 17.

5. Uwagi końcowe

W dobie narastającego kryzysu w ramach UE polityka spójności skłania się ku wspieraniu nowoczesnych rozwiązań mających na celu dbałość o zasoby środowiska i podnoszących efektywność energetyczną. Prawie 45% produkcji energii elektrycznej w Europie pochodzi z niskoemisyjnych źródeł energii, głównie z energii jądrowej i wodnej. W strategii *Energia 2020* prognozuje się, że do 2020 r. niektóre regiony UE mogą utracić ponad jedną trzecią zdolności wytwórczych spowodowaną ograniczonym okresem eksploatacji tych instalacji¹⁹. Wiąże się to z koniecznością zastąpienia lub zwiększenia istniejących zdolności, znalezienia pewnych niekopalnych źródeł energii, dostosowania sieci do odnawialnych źródeł energii. Dynamicznie rozwijająca się branża energetyki wiatrowej może znacznie przyczynić się do spełnienia wymogów unijnych, a ponadto stać się swoistym antidotum na kryzys gospodarczy. Ze względu na strukturalny nadmiar mocy i rosnącą konkurencję w sektorze energetyki wiatrowej ceny turbin wiatrowych w ciągu kilku najbliższych lat będą nadal spadać. Jednocześnie budowa parków wiatrowych z turbinami o większej mocy z dłuższymi łopatami nawet w lokalizacjach o słabych warunkach wiatrowych spowoduje dalszy wzrost współczynnika wykorzystania mocy. Te dwie zmiany będą zmierzać w kierunku dalszego zmniejszenia się kosztu energii elektrycznej wytwarzanej z wiatru aż do poziomu równego konwencjonalnym źródłom energii.

Celem polityki spójności na lata 2014–2020 jest promowanie działań zmierzających ku wyrównaniu warunków społecznych i ekonomicznych oraz w poziomie rozwoju we wszystkich regionach Unii Europejskiej, w tym promowanie działań sprzyjających wzrostowi efektywności energetycznej, generacji zielonej energii, obniżeniu emisji CO₂. Jedną z szans na osiągnięcie tych zamierzeń jest rozwój morskiej energetyki wiatrowej.

Motorem wdrażania działań sprzyjających rozwojowi energetyki *offshore* musi być przede wszystkim rząd, który powinien wprowadzić odpowiednie zmiany legislacyjne. Obecne lobby sektora składające się głównie z działań zbiorowych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń energetyki odnawialnej nie dysponuje odpowiednimi narzędziami. Energia jest specyficznym sektorem rynku, w którym optymalne efekty gospodarcze osiąga się w skali ogólnoeuropejskiej. Dotyczy to nie tylko bezpieczeństwa energetycznego, ale też ochrony klimatu. Konieczne jest wdrażanie partnerstwa międzysektorowego, dążenie do współpracy z partnerami zagranicznymi, posiadającymi znaczne doświadczenia w tym sektorze i ukierunkowanie na długofalową strategię działań na rzecz zwiększenia udziału morskich farm wiatrowych w krajowej generacji energii. Wsparcie udzielane podmiotom w ramach programów polityki spójności z pewnością przyczynia się do realizacji tych celów.

¹⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego..., s. 3.

Literatura

- AER Recommendations on the future of Cohesion Policy post-2013. Towards a territorially-based policy for all Europeans?*, Assembly of European Regions, 26 November 2011, http://www.aer.eu/fileadmin/user_upload/MainIssues/CohesionRegionalPolicy/2009/AER-CohesionRecommendations-Nov-2009-EN.pdf.
- Biała księga Komisji Europejskiej „Energia dla przyszłości: Odnawialne źródła energii”*. Streszczenie przygotowane przez Europejskie Centrum Energii Odnawialnej dla Państw Regionu Morza Bałtyckiego (EC BREC/IBMER), Warszawa, luty–marzec 1998, „EkoFinanse” 1999, nr 3.
- Borys T. (red.), *Wskaźniki ekorozwoju*, Ekonomia i Środowisko, Białystok 1999.
- Cele polityki spójności*, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Stroyny/CelePolitykiSpojnosci.aspx>.
- Global Trends in Renewable Energy Investment 2011*, Bloomberg Energy Finance, Frankfurt School UNEP Collaborating Centre for Climate & Sustainable Energy Finance, United Nations Environment Programme, .
- Gutkowski B., Sawicki J., *Polskie Sieci Morskie. Założenia koncepcyjne przesyłowej podmorskiej sieci elektroenergetycznej w polskich obszarach morskich*, Gdańsk, 23 listopada 2009, <http://archiwum.komunalny.home.pl/>.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Energia 2020 strategia na rzecz konkurencyjnego, zrównoważonego i bezpiecznego sektora energetycznego*, Komiska Europejska, Bruksela, dnia 10.11.2010, KOM(2010) 639 wersja ostateczna, SEK(2010) 1346.
- Komunikat Komisji *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komisja Europejska, Bruksela, 3.3.2010 KOM (2010) 2020 wersja ostateczna.
- Programy operacyjne*, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Stroyny/Programy.aspx>.
- Wind in Power: 2010 European statistics. February 2011*, EWEA, s. 4-10, http://ewea.org/fileadmin/ewea_documents/documents/statistics/EWEA_Annual_Statistics_2010.pdf.
- Wiśniewski G., Michałowska-Knap K., Dziamski P., Reguński P., *Gospodarcze i społeczne aspekty rozwoju morskiej energetyki wiatrowej w Polsce*, Instytut Energetyki Odnawialnej EC BREC, Warszawa, maj 2010.

COHESION POLICY ACCOMPLISHMENT BASED ON OFFSHORE WIND FARMS DEVELOPMENT IN POLAND

Summary: The aim of the article is the analysis of the offshore wind power development in order to reach cohesion policy targets. The paper is divided into three parts. The introduction treats about the main objectives of cohesion policy of 2014–2020 which one of these is climate changes and energy. In the first part the authoress focuses on convergence, in the second on the elevation of competitiveness of regions and the employment. In the third part the European territorial cooperation is introduced. Offshore wind power plays a key role in the EU energy policy having enough potential for meeting ambitious energetic and climate targets. The main conclusion of the paper is that offshore wind power development is compatible with the aims of cohesion policy.

Keywords: cohesion policy, offshore wind power, development.